ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST
sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Fričova 298, 251 65 Ondřejov
tel. 776 602 709, info@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 346 z 2. 11. 2026

Cenu Františka Nušla za rok 2026 obdrží RNDr. Michal Sobotka, DSc.

Česká astronomická společnost udělí v sobotu 7. listopadu 2026 v prostorách Seminární místnosti Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově (Fričova 298, 251 65 Ondřejov) ve 13:00 své nejvyšší ocenění. Nušlovu cenu obdrží RNDr. Michal Sobotka, DSc. z Astronomického ústavu AV ČR za svůj celoživotní přínos výzkumu struktury a dynamiky sluneční atmosféry, rozvoj mezinárodní spolupráce na budování moderních slunečních teleskopů a velký podíl na výchově nové generace astrofyziků.

Slavnostní předání proběhne v rámci historického semináře zaměřeného na připomenutí významných osobností české astronomie, pánů Zdeňka Švestky, Ladislava Křivského a Miroslava Plavce. Cenu převezme od emeritního předsedy České astronomické společnosti prof. Petra Heinzela. Odpolední program bude pokračovat odbornou přednáškou laureáta. Laudátio přednese Mgr. Jan Jurčák, Ph.D. z Astronomického ústavu AV ČR, v. v. i. Pro zástupce médií je vstup na místo možný bez předchozí registrace a seminární místnost se pro veřejnost i novináře otevře ve 12:30 hodin.

Dr. Michal Sobotka je přední český sluneční fyzik dlouhodobě spjatý s Astronomickým ústavem AV ČR, kde po několik desetiletí významně formoval výzkum struktury a dynamiky sluneční atmosféry. Po absolvování studia astrofyziky na Karlově Univerzitě v Praze v roce 1978 se specializoval na sluneční fyziku. V první polovině 80. let získal vědeckou hodnost kandidáta věd (CSc.) v oboru astrofyziky na Leningradské státní univerzitě ve spolupráci s Krymskou astrofyzikální observatoří. V roce 2007 mu byla udělena nejvyšší vědecká hodnost DSc. Akademií věd České republiky za mimořádné výsledky v oboru.

Odborná činnost

Profesní dráhu spojil se Slunečním oddělením Astronomického ústavu AV ČR, kde působil od roku 1979 jako výzkumný pracovník, v letech 1995–2019 vedl výzkumnou skupinu zaměřenou na strukturu a dynamiku sluneční atmosféry, v období 2004–2012 zastával funkci zástupce vedoucího oddělení a v letech 2012–2019 byl jeho vedoucím.

Od roku 2019 je emeritním pracovníkem Astronomického ústavu AV ČR. Jeho mezinárodní renomé dokládají dlouhodobé vědecké pobyty a spolupráce s předními pracovišti ve Španělsku, Francii, Německu a Rakousku. Je autorem nebo spoluautorem 180 vědeckých prací s více než 2500 citacemi.

Významnou roli sehrál také v mezinárodních projektech zaměřených na vývoj a využití moderních slunečních dalekohledů. Aktivně se podílel na činnosti organizací podporujících koordinaci evropských slunečních observatoří a zastupoval Českou republiku v mezinárodních strukturách zaměřených na budování nové generace velkých slunečních teleskopů. Inicioval zapojení české republiky do projektu 1,5metrového slunečního dalekohledu GREGOR, kde máme díky jeho iniciativě garantovaný pozorovací čas v rámci konsorcia uzavřeného s Leibniz Institute for Astrophysics (Potsdam, Německo). Michal Sobotka se rovněž zasadil o členství české republiky v pan-Evropské iniciativě EAST (European Association for Solar Telescopes), jejímž cílem je vybudování 4metrového slunečního dalekohledu EST.

Pedagogická činnost

Pedagogická činnost Michala Sobotky byla po několik desetiletí systematickou a konkrétní součástí jeho působení v Astronomickém ústavu AV ČR a to zejména ve spolupráci s Matematicko-fyzikální fakultou Karlovy Univerzity. Působil jako školitel doktorských studentů v oboru astronomie a astrofyziky, zejména v tematice fyziky sluneční atmosféry, struktury a dynamiky slunečních skvrn a analýzy spektroskopických a fotometrických dat s vysokým prostorovým rozlišením.

Úspěšně vedl tři doktorandy; prvním z nich byl Jan Jurčák, který pokračuje v jeho práci na Slunečním oddělení Astronomického ústavu; druhým byl Michal Švanda, který rovněž pokračuje v oboru a mimo Astronomický ústav AV ČR je zaměstnán také na MFF UK; posledním studentem byl Vahid Abbasvand.

Na MFF UK se podílel na výuce specializovaných přednášek a seminářů zaměřených na sluneční fyziku. Přednášel témata týkající se zejména struktury sluneční fotosféry, fyziky slunečních skvrn a metod zpracování a interpretace observačních dat. V roce 1999 byl hostujícím profesorem na Karl-Franzens universitě v Grazu. Byl rovněž přednášejícím na několika letních školách. Pravidelně působil v komisích pro státní závěrečné zkoušky, obhajoby diplomových prací a disertací v oboru astronomie a astrofyziky. Aktivně se podílel na hodnocení doktorských projektů a oponenturách disertačních prací v České republice i v zahraničí.

Laureátská přednáška

Půvab slunečních skvrn

Vyprávění o podmanivých slunečních skvrnách, u kterých naše pozorování poodhalila některá jejich tajemství o tom proč vypadají tak jak vypadají, jak fungují a jaká fyzika za tím stojí.

Kontakt na laureáta

RNDr. Michal Sobotka, DSc.

Astronomický ústav Akademie věd ČR, v.v.i., Fričova 298, 251 65 Ondřejov

telefon: +420 323 620 249

e-mail: michal.sobotka@asu.cas.cz

Návrh ocenění: Mgr. Jan Jurčák, Ph.D., Astronomický ústav AV ČR, v. v. i.

Nušlova cena České astronomické společnosti je nejvyšší ocenění, které uděluje ČAS badatelům, kteří se svým celoživotním dílem obzvláště zasloužili o rozvoj astronomie. Je pojmenována po dlouholetém předsedovi ČAS prof. Františku Nušlovi. Česká astronomická společnost obnovila její udělování po padesátileté přestávce v r. 1999. Prof. PhDr. František Nušl (1867 – 1951) byl v letech 1922 – 1947 předsedou tehdejší Československé astronomické společnosti. V letech 1924 – 1938 byl ředitelem státní hvězdárny. Více o Nušlově ceně a jejích držitelích naleznete v odkazu na https://www.astro.cz/spolecnost/oceneni-cas/cena-frantiska-nusla.html

Mgr. Simona Beerová
tisková tajemnice České astronomické společnosti

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23. 10. 2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR, v. v. i. Archiv tiskových prohlášení a další informace nejen pro novináře lze najít na adrese www.astro.cz/sluzby.html. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obracejte na tiskovou tajemnici ČAS Mgr. Simonu Beerovou na adrese: Planetárium Ostrava, K Planetáriu 502, 725 26 Ostrava. Tel.: 776 602 709, e-mail: simona.beerova@vsb.cz.